

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a patra)

16 noiembrie 2023*

„Trimitere preliminară – Directiva 2001/23/CE – Articolul 1 alineatul (1) – Menținerea drepturilor lucrătorilor în cazul transferului de întreprinderi, unități sau părți de întreprinderi sau unități – Transfer al unui birou notarial – Constatarea nulității sau a caracterului abuziv al concedierii unor angajați – Stabilirea vechimii în vederea calculării indemnizației – Aplicabilitatea acestei directive – Condiții”

În cauzele conexe C-583/21-C-586/21,

având ca obiect cereri de decizie preliminară formulate în temeiul articolului 267 TFUE de Juzgado de lo Social nº 1 de Madrid (Tribunalul pentru Litigii de Muncă nr. 1 din Madrid, Spania), prin deciziile din 30 iulie 2021, primite de Curte la 20 septembrie 2021, în procedurile

NC (C-583/21),

JD (C-584/21),

TA (C-585/21),

FZ (C-586/21)

împotriva

BA,

DA,

DV,

CG,

CURTEA (Camera a patra),

compusă din domnul C. Lycourgos, președinte de cameră, doamna O. Spineanu-Matei, domnii J.-C. Bonichot, S. Rodin (raportor) și doamna L. S. Rossi, judecători,

avocat general: domnul G. Pitruzzella,

grefier: doamna L. Carrasco Marco, administratoare,

* Limba de procedură: spaniola.

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 9 noiembrie 2022,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru DA, CG, DV și BA, de C. Martínez Cebrián, abogado;
- pentru NC, JD, TA și FZ, de F. Mancera Martínez și S. L. Moya Mata, abogados;
- pentru guvernul spaniol, de A. Gavela Llopis și J. Rodríguez de la Rúa Puig, în calitate de agenți;
- pentru guvernul german, de J. Möller și M. Hellmann, în calitate de agenți;
- pentru Comisia Europeană, de B.-R. Killmann și S. Pardo Quintillán, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 25 mai 2023,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 1 alineatul (1) din Directiva 2001/23/CE a Consiliului din 12 martie 2001 privind apropierea legislației statelor membre referitoare la menținerea drepturilor lucrătorilor în cazul transferului de întreprinderi, unități sau părți de întreprinderi sau unități (JO 2001, L 82, p. 16, Ediție specială, 05/vol. 6, p. 20).
- 2 Aceste cereri au fost formulate în cadrul litigiilor dintre NC, JD, TA și FZ (denumiți în continuare, împreună, „NC și alții”), pe de o parte, și notarii BA, DA, DV și CG, pe de altă parte, în legătură cu constatarea nulității sau a caracterului abuziv al concedierii lucrătorilor angajați succesiv de acești notari.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Directiva 2001/23

- 3 Considerentul (3) al Directivei 2001/23 enunță:

„Sunt necesare dispoziții pentru protecția lucrătorilor în cazul schimbării angajatorului, în special pentru a asigura că drepturile acestora sunt menținute.”

- 4 Articolul 1 alineatul (1) din Directiva 2001/23 prevede:

„(a) Prezenta directivă se aplică în cazul oricărui transfer al unei întreprinderi, unități sau al unei părți de întreprindere sau de unitate către un alt angajator, ca rezultat al unei cesiuni convenționale sau al unei fuziuni.

- (b) Sub rezerva literei (a) și a următoarelor dispoziții ale prezentului articol, se consideră transfer în sensul prezentei directive cel al unei unități [a se citi «entități economice»] care își menține identitatea, înțeleasă ca ansamblu organizat de mijloace, care are obiectivul de a desfășura o activitate economică, indiferent dacă acea activitate este centrală sau auxiliară.
- (c) Prezenta directivă se aplică în cazul întreprinderilor publice și private care exercită o activitate economică, indiferent dacă au sau nu scop lucrativ. O reorganizare administrativă a autorităților administrației publice sau transferul unor funcții administrative între autoritățile administrației publice nu reprezintă un transfer în sensul prezentei directive.”

5 Articolul 3 alineatul (1) din această directivă prevede:

„Drepturile și obligațiile cedentului care decurg dintr-un contract de muncă sau un raport de muncă existent la data transferului, în cazul unui astfel de transfer, sunt transferate cesionarului.

Statele membre pot prevedea ca, după data transferului, cedentul și cesionarul să fie responsabili, împreună și separat, de obligațiile care au decurs anterior datei transferului dintr-un contract de muncă sau dintr-un raport de muncă existent la data transferului.”

6 Articolul 4 din directiva menționată are următorul cuprins:

„(1) Transferul unei întreprinderi, unități sau al unei părți din întreprindere sau unitate nu constituie în sine un motiv de concediere pentru cesionar sau cedent. Această dispoziție nu împiedică concedierile care pot interveni din motive economice, tehnice sau organizatorice și care implică schimbări în ceea ce privește ocuparea forței de muncă.

[...]

(2) Dacă contractul de muncă sau raportul de muncă încetează pentru că transferul implică o modificare substanțială a condițiilor de muncă, în detrimentul lucrătorului, angajatorul este considerat răspunzător pentru încetarea contractului de muncă sau a raportului de muncă.”

Regulamentul (UE) nr. 650/2012

7 Potrivit articolului 3 alineatul (2) din Regulamentul (UE) nr. 650/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 4 iulie 2012 privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești și acceptarea și executarea actelor autentice în materie de succesiuni și privind crearea unui certificat european de moștenitor (JO 2012, L 201, p. 107):

„În sensul prezentului regulament, termenul «instanță judecătorească» include orice autoritate judiciară și toate celelalte autorități și profesioniști din domeniul juridic competenți în materie de succesiuni, care exercită atribuții judiciare sau acționează în baza delegării de competențe de către o autoritate judiciară sau acționează sub controlul unei autorități judiciare, cu condiția ca aceste autorități și profesioniști din domeniul juridic să ofere garanții în ceea ce privește imparțialitatea și dreptul tuturor părților de a fi audiate și cu condiția ca hotărârile pronunțate de aceștia în temeiul legii statului membru în care își exercită activitatea:

- (a) să poată face obiectul unei căi de atac sau al unui control de către o autoritate judiciară și

(b) să aibă o forță și un efect similare cu cele ale unei hotărâri a unei autorități judiciare privind aceleași aspecte.

[...]”

8 Articolul 62 din acest regulament prevede:

„(1) Prezentul regulament creează un certificat european de moștenitor (denumit în continuare «certificatul»), care este emis spre utilizare într-un alt stat membru și care produce efectele enumerate la articolul 69.

(2) Utilizarea certificatului nu este obligatorie.

(3) Certificatul nu înlocuiește documentele interne utilizate în scopuri similare în statele membre. Cu toate acestea, un certificat emis în scopul utilizării într-un alt stat membru produce efectele enumerate la articolul 69 și în statul membru ale cărui autorități au eliberat certificatul în temeiul prezentului capitol.”

9 Articolul 64 din regulamentul menționat prevede:

„Certificatul se eliberează în statul membru ale cărui instanțe judecătorești sunt competente în temeiul articolului 4, 7, 10 sau 11. Autoritatea emitentă este:

(a) o instanță judecătorească, astfel cum este definită la articolul 3 alineatul (2), sau

(b) o altă autoritate care, în temeiul legislației interne, este competentă în materie de succesiuni.”

10 Articolul 67 alineatul (1) din același regulament prevede:

„Autoritatea emitentă eliberează fără întârziere certificatul, în conformitate cu procedura prevăzută în prezentul capitol, atunci când elementele care trebuie certificate au fost stabilite în conformitate cu legea aplicabilă succesiunii sau în temeiul oricărei alte legi aplicabile unor elemente specifice. [...]”

Autoritatea emitentă nu eliberează certificatul mai ales dacă:

(a) elementele care trebuie certificate fac obiectul unei contestații sau

(b) certificatul nu ar fi în conformitate cu o hotărâre referitoare la aceleași elemente.”

Dreptul spaniol

11 Articolul 1 din Ley Orgánica del Notariado (Legea organică privind activitatea notarială) din 28 mai 1862 (*Gaceta de Madrid* nr. 149 din 29 mai 1862, p. 1) definește notarul ca fiind „funcționarul public autorizat să autentifice, în conformitate cu legea, contracte și alte acte extrajudiciare” și adaugă că „[î]n întregul Regat există o singură categorie a acestor funcționari”.

- 12 Notarii sunt afiliați în mod obligatoriu la Régimen Especial de la Seguridad Social de los Trabajadores por Cuenta Propia o Autónomos (regimul special de asigurări sociale pentru lucrătorii care desfășoară activități independente sau „RETA”) și sunt atât funcționari publici, cât și angajatori ai persoanelor aflate în serviciul lor, față de care se obligă în mod liber prin încheierea de contracte de muncă supuse tuturor normelor dreptului general al muncii, precum și tuturor normelor dreptului muncii al Uniunii.
- 13 Potrivit normelor generale ale Real Decreto Legislativo 2/2015, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley del Estatuto de los Trabajadores (Decretul regal legislativ 2/2015 de aprobare a textului reformat al Legii privind statutul lucrătorilor) din 23 octombrie 2015 (BOE nr. 255 din 24 octombrie 2015, p. 100224) (denumit în continuare „Decretul regal legislativ 2/2015”), notarii negociază convenții colective, la nivel local până în anul 2010 și la nivel național începând din acel an.
- 14 Articolul 44 alineatele 1 și 2 din Decretul regal legislativ 2/2015 prevede:

„1. Transferul unei întreprinderi, al unui centru de muncă sau al unei unități de producție autonome nu determină, ca atare, încetarea raportului de muncă; noul angajator se subrogă în drepturile și obligațiile angajatorului precedent în ceea ce privește contractul de muncă și în materie de asigurări sociale, inclusiv în angajamentele referitoare la pensii, în condițiile prevăzute de reglementarea specifică aplicabilă și, în general, în toate obligațiile în materie de protecție socială complementară pe care le va fi subscris cedentul.

2. În sensul prezentului articol, se consideră transfer al unei întreprinderi transferul unei entități economice care își menține identitatea, înțeleasă ca ansamblu organizat de mijloace, cu obiectivul de a desfășura o activitate economică, indiferent dacă acea activitate este centrală sau auxiliară.”

Litigiile principale și întrebarea preliminară

- 15 NC și alții au fost angajați ai unui birou notarial situat în Madrid (Spania) în serviciul a diferiți notari care s-au succedat în acest birou. La 30 septembrie 2019, DV, notarul titular al biroului menționat începând cu 31 ianuarie 2015, a oferit angajaților, NC și alții, posibilitatea de a lucra cu el în cadrul noului său birou, într-un alt oraș, sau de a-și rezilia contractele de muncă. NC și alții au ales cea de a doua opțiune și au primit o indemnizație pentru concediere din motive economice pentru cazuri de forță majoră.
- 16 BA a fost numit notar titular al aceluiași birou notarial la 29 ianuarie 2020. Acesta a preluat lucrătorii angajați de notarul anterior titular al acestui post, aceeași structură materială și a continuat să desfășoare activitatea notarială în același loc de muncă unde sunt păstrate registrele notariale definite în legislația națională ca reprezentând ansamblul actelor autentice și celelalte documente adăugate în fiecare an la acest ansamblu. La 11 februarie 2020, BA, precum și NC și alții au încheiat contracte de muncă cu o perioadă de probă de 6 de luni.
- 17 La 15 martie 2020, din cauza pandemiei Covid-19, Dirección General de Seguridad Jurídica y Fe Pública (Direcția generală pentru securitate juridică și încredere publică, Spania) din cadrul Ministerio de Justicia (Ministerul Justiției, Spania) a adoptat o decizie prin care s-a prevăzut că vor fi efectuate numai demersurile urgente, că birourile notariale vor trebui să ia măsurile de distanțare recomandate de autorități și că se va stabili o rotație a lucrătorilor. În ziua următoare, NC, TA și JD s-au deplasat la biroul notarial pentru a-i solicita lui BA aplicarea măsurilor

sus-menționate. BA a refuzat și, în aceeași zi, le-a transmis lui NC, lui TA, precum și lui JD și, la 2 aprilie 2020, lui FZ scrisori de concediere, indicând că aceștia din urmă nu au finalizat cu succes perioada de probă.

- 18 NC și alții au sesizat Juzgado de lo Social n° 1 de Madrid (Tribunalul pentru Litigii de Muncă nr. 1 din Madrid, Spania), care este instanța de trimitere, cu o cerere având ca obiect constatarea nulității sau, cu titlu subsidiar, a caracterului abuziv al concedierii lor și calcularea vechimii lor de la data la care începuseră să lucreze pentru biroul unui notar care exercitase această funcție în același sediu ca BA, anterior acestuia. BA s-a opus cererilor lor și a considerat că vechimea acestora trebuie să fie calculată începând de la 11 februarie 2020, data la care au fost încheiate contractele între el și NC și alții.
- 19 Instanța de trimitere consideră că NC și alții au fost angajați în mod neîntrerupt de pârâții din litigiul principal numiți succesiv ca notari în același spațiu situat în Madrid până la concedierea lor în cursul anului 2020.
- 20 Notarii spanioli sunt funcționari publici care intră în această funcție după ce au reușit la un concurs la nivel național organizat periodic de Direcția generală pentru securitate juridică și încredere publică din cadrul Ministerului Justiției. Concursul respectiv este supus unei reglementări generale specifice, iar ultimul anunț de concurs cunoscut era destinat să acopere posturi vacante ca urmare a pensionării, a transferului, a concediului, a decesului sau a neacoperirii postului prin concursul precedent.
- 21 Atunci când un notar își încetează activitatea ca urmare a transferului sau a pensionării, noul notar care îi succede, care poate să rămână sau nu în același spațiu, este obligat să păstreze timp de 25 de ani arhivele predecesorului său și să elibereze copiile și extrasele din actele primite de acesta din urmă atunci când persoanele interesate îi solicită acest lucru, obișnuindu-se, dar nefiind obligatoriu, ca noul titular al postului să mențină toate mijloacele umane și materiale organizate pentru a răspunde finalității funcției publice notariale. Situația personalului în caz de concediere nu este reglementată de nicio normă specifică și de nicio dispoziție convențională, cu excepția cazurilor de transfer sau de concediu pentru interese personale al notarului.
- 22 Instanța de trimitere subliniază că, în hotărârea din 23 iulie 2010, Tribunal Supremo (Curtea Supremă, Spania) a constatat că natura juridică a funcției publice asumate de notar „nu exclude statutul de angajator al acestuia din urmă, întrucât criteriile impuse de [Decretul regal legislativ 2/2015] sunt întrunite, ceea ce implică faptul că acesta trebuie să îndeplinească obligațiile pe care legislația muncii le impune angajatorului”, și a precizat că „notarul nu este titularul unei organizări de resurse umane și materiale care, atunci când se transferă biroul în cadrul căruia a exercitat funcția publică corespunzătoare, poate genera un fenomen de transfer de întreprinderi, deoarece numirile sale succesive și transferurile ulterioare depind de guvernul statului și el nici nu devine, ca urmare a numirii sale la un anumit notariat, titularul ansamblului organizațional propriu acestuia, ci un simplu depozitar al registrelor notariale și un simplu reprezentant și administrator al funcției publice – care nu constituie un serviciu public în sens strict – care este exercitată în cadrul biroului respectiv”.

- 23 În aceste condiții, Juzgado de lo Social n° 1 de Madrid (Tribunalul pentru Litigii de Muncă nr. 1 din Madrid) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Articolul 1 alineatul (1) litera (a) din [Directiva 2001/23] și, prin urmare, conținutul directivei sunt aplicabile într-o situație în care titularul unui birou notarial, funcționar public care este și angajator privat al personalului cu contract de muncă din subordinea sa – raportul în care este angajator fiind guvernat de legislația generală de dreptul muncii și de convenția colectivă sectorială –, îi succedă pe post unui alt titular anterior al notariatului care își încetează activitatea, preluând registrele notariale ale acestuia, continuă să presteze activitatea în același punct de lucru, cu aceeași structură materială și preia personalul care lucra în regim de dreptul muncii pentru notarul anterior care era titularul postului?”

Cu privire la întrebarea preliminară

Cu privire la admisibilitate

- 24 BA și guvernul spaniol susțin că întrebarea preliminară este inadmisibilă întrucât, cu patru luni înainte ca reclamantul să fi fost angajați de BA, raportul lor de muncă cu DV, notarul care l-a precedat pe BA în același sediu, a încetat în schimbul obținerii unei indemnizații. Astfel, drepturile și obligațiile care rezultau pentru DV din contractele de muncă încheiate cu NC și alții nu ar mai fi existat la data transferului biroului notarial și, în orice caz, aceștia ar fi primit indemnizații.
- 25 În această privință, trebuie amintit că întrebările referitoare la interpretarea dreptului Uniunii adresate de instanța națională în cadrul normativ și factual pe care îl definește sub răspunderea sa și a cărui exactitate Curtea nu are competența să o verifice beneficiază de o prezumție de pertinență. Respingerea de către Curte a unei cereri formulate de o instanță națională este posibilă numai dacă este evident că interpretarea solicitată a dreptului Uniunii nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul litigiului principal, atunci când problema este de natură ipotetică sau atunci când Curtea nu dispune de elementele de fapt și de drept necesare pentru a răspunde în mod util la întrebările care i-au fost adresate [Hotărârea din 17 mai 2023, BK și ZhP, C-176/22 (Suspendare parțială a procedurii principale), EU:C:2023:416, punctul 19, precum și jurisprudența citată].
- 26 În această privință, este necesar să se arate că, în temeiul articolului 3 alineatul (1) din Directiva 2001/23, numai drepturile și obligațiile cedentului care decurg dintr-un contract de muncă sau un raport de muncă existent la data transferului, în cazul unui astfel de transfer, sunt transferate cesionarului. În plus, potrivit unei jurisprudențe constante, această directivă nu urmărește îmbunătățirea condițiilor de remunerare sau a altor condiții de muncă cu ocazia unui transfer de întreprinderi (a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 martie 2020, ISS Facility Services, C-344/18, EU:C:2020:239, punctul 25 și jurisprudența citată).
- 27 Desigur, din cererile de decizie preliminară reiese că, în urma transferului lui DV, NC și alții și-au reziliat contractele de muncă la 30 septembrie 2019 și, la 11 februarie 2020, au semnat contractele cu BA, acesta din urmă fiind numit notar titular al biroului notarial al cărui titular era DV.

- 28 În aceste condiții, instanța de trimitere arată că NC și alții și-au furnizat serviciile, în mod neîntrerupt de la 24 mai 2004 și la același loc de muncă, diverșilor notari numiți succesiv în acest birou, de care au fost legați printr-un raport de muncă obișnuit. Ea adaugă în această privință că aplicarea Directivei 2001/23 ar avea drept consecință menținerea vechimii de la începutul raportului lor de muncă cu biroul menționat.
- 29 În ceea ce privește argumentul guvernului spaniol potrivit căruia întrebarea preliminară este inadmisibilă întrucât NC și alții au obținut deja o indemnizație ca urmare a încetării raportului lor de muncă, trebuie să se constate că o asemenea posibilitate decurge din reglementarea națională care nu urmărește să transpună Directiva 2001/23 și, prin urmare, nu poate fi relevantă pentru examinarea admisibilității întrebării preliminare. De altfel, trebuie precizat că, potrivit indicațiilor oferite de NC și alții în ședință, a căror verificare revine instanței de trimitere, această indemnizație ar fi fost rambursată.
- 30 Reiese din cele de mai sus că nu este evident că întrebarea preliminară privind interpretarea Directivei 2001/23 nu are nicio legătură cu realitatea litigiului principal sau că problema este de natură ipotetică, în sensul jurisprudenței amintite la punctul 25 din prezenta hotărâre. În aceste condiții, întrebarea menționată trebuie considerată ca fiind admisibilă.

Cu privire la fond

- 31 Prin intermediul întrebării formulate, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 1 alineatul (1) din Directiva 2001/23 trebuie interpretat în sensul că această directivă este aplicabilă unei situații în care un notar, funcționar public și angajator cu titlu privat al lucrătorilor aflați în serviciul său, îi succedă titularului anterior al unui birou notarial, preia registrele sale, personalul care era salariat al acestuia din urmă și continuă să desfășoare aceeași activitate în aceleași spații cu aceleași mijloace materiale.
- 32 Articolul 1 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2001/23 prevede că aceasta se aplică în cazul oricărui transfer al unei întreprinderi, unități sau al unei părți de întreprindere sau de unitate către un alt angajator, ca rezultat al unei cesiuni convenționale sau al unei fuziuni.
- 33 Potrivit articolului 1 alineatul (1) litera (b) din directiva menționată, se consideră că reprezintă „transfer”, în sensul acestei directive, cel al unei entități economice care își menține identitatea, înțeleasă ca un ansamblu organizat de mijloace, și care are obiectivul de a desfășura o activitate economică, indiferent dacă acea activitate este centrală sau auxiliară. Noțiunea de entitate se referă astfel la un ansamblu organizat de persoane și de bunuri care permite exercitarea unei activități economice și care urmărește un obiectiv propriu (Hotărârea din 27 februarie 2020, Grafe și Pohle, C-298/18, EU:C:2020:121, punctul 22).
- 34 În temeiul articolului 1 alineatul (1) litera (c) prima teză din Directiva 2001/23, aceasta se aplică în cazul întreprinderilor publice și private care exercită o activitate economică, indiferent dacă au sau nu scop lucrativ. În schimb, potrivit celei de a doua teze a aceleiași dispoziții, o reorganizare administrativă a autorităților administrației publice sau transferul unor funcții administrative între autoritățile administrației publice nu reprezintă un „transfer” în sensul acestei directive.
- 35 Astfel, înainte de a examina dacă există un transfer în sensul articolului 1 alineatul (1) din Directiva 2001/23, este necesar să se examineze dacă activități precum cele ale notarilor spanioli intră sub incidența noțiunii de „activitate economică” în sensul articolului 1 alineatul (1) litera (c) din această directivă.

Cu privire la existența unei „activități economice” în sensul Directivei 2001/23

- 36 În această privință, Curtea a precizat că noțiunea de „activitate economică” cuprinde orice activitate care constă în oferirea de bunuri sau de servicii pe o piață determinată. În schimb, sunt, în principiu, excluse de la calificarea drept „activitate economică” activitățile care țin de exercitarea prerogativelor de putere publică, în condițiile în care serviciile care se află în concurență cu cele propuse de operatori care urmăresc un scop lucrativ pot fi calificate drept „activități economice” în sensul articolului 1 alineatul (1) litera (c) din Directiva 2001/23 (a se vedea în acest sens Hotărârea din 20 iulie 2017, *Piscarreta Ricardo*, C-416/16, EU:C:2017:574, punctul 34 și jurisprudența citată).
- 37 Din cererile de decizie preliminară rezultă că notarii spanioli își oferă serviciile pe piață clienților în schimbul unei remunerații, aceste servicii constând în special, în esență, în autentificarea contractelor și a celorlalte acte extrajudiciare. Potrivit indicațiilor Comisiei Europene în ședință, acești notari își asumă riscurile financiare aferente exercitării activității respective.
- 38 O asemenea activitate intră în principiu, după cum a indicat în esență domnul avocat general la punctul 37 din concluzii, în sfera noțiunii de „activitate economică”, în sensul articolului 1 alineatul (1) litera (c) din Directiva 2001/23.
- 39 Trebuie să se examineze însă dacă, având în vedere anumite alte împrejurări care reies din dosarul de care dispune Curtea, activități precum cele ale notarilor spanioli constituie o participare directă și specifică la exercitarea autorității publice și trebuie considerate ca ținând de exercitarea prerogativelor de putere publică (a se vedea prin analogie Hotărârea din 24 mai 2011, *Comisia/Belgia*, C-47/08, EU:C:2011:334, punctul 85 și jurisprudența citată).
- 40 În această privință, trebuie arătat că, având în vedere că este vorba despre o excludere de la norma generală de aplicabilitate a Directivei 2001/23, prevăzută la articolul 1 alineatul (1), această excludere trebuie să facă obiectul unei interpretări stricte (a se vedea în acest sens Hotărârea din 7 septembrie 2023, *KRI*, C-323/22, EU:C:2023:641, punctul 49 și jurisprudența citată).
- 41 Astfel, trebuie arătat, în primul rând, că notarii spanioli sunt funcționari publici numiți prin ordine ministeriale în urma unui concurs.
- 42 Trebuie să se verifice însă dacă aceștia exercită prerogative de putere publică în raport cu activitățile însele, iar nu în raport cu statutul notarilor în ordinea juridică spaniolă (a se vedea prin analogie Hotărârea din 24 mai 2011, *Comisia/Belgia*, C-47/08, EU:C:2011:334, punctul 116).
- 43 În al doilea rând, așa cum a confirmat guvernul spaniol în ședință, particularii sunt liberi să recurgă la notarul pe care îl aleg. În această privință, deși onorariile notarilor sunt stabilite de reglementarea națională, nu este mai puțin adevărat că calitatea serviciilor furnizate poate varia de la un notar la altul în funcție, printre altele, de aptitudinile profesionale, aceștia exercitându-și astfel activitățile în condiții de concurență, ceea ce nu este caracteristic exercitării prerogativelor de putere publică (a se vedea prin analogie Hotărârea din 24 mai 2011, *Comisia/Belgia*, C-47/08, EU:C:2011:334, punctul 117).
- 44 În al treilea rând, în ceea ce privește funcțiile exercitate de notarii spanioli, guvernul spaniol arată că aceștia sunt între altele, pe de o parte, competenți să autentifice actele de drept privat, să celebreze căsătoriile, să le dizolve ca urmare a divorțului, să pronunțe o separare, precum și să găzduiască prezentarea, autentificarea, deschiderea și depunerea testamentelor închise în registre

și, pe de altă parte, trebuie să refuze exercitarea atribuțiilor lor în situații prevăzute de legislația spaniolă. În această privință, reiese din articolul 1 din Reglamento de la organización y régimen del notariado (Regulamentul privind organizarea și regimul activității notariale), aprobat definitiv prin Decreto por el que se aprueba con carácter definitivo el Reglamento de la organización y régimen del Notariado (Decretul de aprobare definitivă a Regulamentului privind organizarea și regimul activității notariale) din 2 iunie 1944 (BOE nr. 189 din 7 iulie 1944, p. 5225) (denumit în continuare „Regulamentul privind activitatea notarială”), citat de guvernul spaniol în observațiile scrise, că, în calitate de funcționar public, notarul este investit cu puterea de a conferi caracter de autenticitate notarială, ceea ce, pe plan juridic, stabilește autenticitatea și forța probantă a manifestărilor de voință ale părților care figurează în actul autentic redactat conform legii.

- 45 Oricât de importante ar fi asemenea activități de interes general, notarii spanioli, având în vedere că exercită aceste activități într-o situație de concurență, nu pot fi considerați ca fiind autorități administrative publice, în sensul articolului 1 alineatul (1) litera (c) din Directiva 2001/23.
- 46 Faptul că notarii acționează urmărind un obiectiv de interes general atunci când refuză să își exercite atribuțiile nu este suficient pentru a se considera că activitatea lor ține de exercitarea unor prerogative de putere publică. Astfel, este cert că activitățile exercitate în cadrul a diverse profesii reglementate implică adesea, în ordinele juridice naționale, obligația persoanelor care le desfășoară de a urmări un asemenea obiectiv, fără însă ca aceste activități să țină de exercitarea prerogativelor de putere publică (a se vedea prin analogie Hotărârea din 24 mai 2011, Comisia/Belgia, C-47/08, EU:C:2011:334, punctul 96).
- 47 În al patrulea rând, Regatul Spaniei a notificat Comisiei Europene, în temeiul articolului 3 alineatul (2) din Regulamentul nr. 650/2012, alegerea sa de a desemna notarii spanioli ca și celelalte autorități sau profesioniști din domeniul juridic menționați la primul paragraf al acestei dispoziții, care intră sub incidența noțiunii de „instanță judecătorească” în sensul dispoziției menționate și pot emite certificate europene de moștenitor în temeiul articolului 64 din acest regulament.
- 48 Este necesar să se arate că regulamentul menționat privește competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești, acceptarea și executarea actelor autentice în materie de succesiuni, precum și crearea unui certificat european de moștenitor și nu afectează, în consecință, interpretarea articolului 1 alineatul (1) litera (c) din Directiva 2001/23 (a se vedea prin analogie Hotărârea din 15 martie 2018, Comisia/Republica Cehă, C-575/16, EU:C:2018:186, punctul 127 și jurisprudența citată).
- 49 Pe de altă parte, faptul că notarii dintr-un stat membru intră în sfera noțiunii de „instanță judecătorească”, în sensul articolului 3 alineatul (2) din Regulamentul nr. 650/2012, nu implică faptul că aceștia exercită prerogative de putere publică. Potrivit condițiilor impuse de această dispoziție, intră sub incidența noțiunii de „instanță judecătorească” nu numai o autoritate sau un profesionist din domeniul juridic competent în materie de succesiuni care exercită atribuții judiciare sau acționează în temeiul delegării de competențe de către o autoritate judiciară, ci și o autoritate sau un profesionist din domeniul juridic care acționează numai sub controlul unei autorități judiciare.
- 50 Nici competența notarilor spanioli de a elibera, în temeiul articolului 64 din Regulamentul nr. 650/2012, certificatele europene de moștenitor nu echivalează cu exercitarea unor astfel de prerogative. Reiese, pe de o parte, din articolul 62 din acest regulament că utilizarea acestor

certificate nu este obligatorie și, pe de altă parte, din articolul 67 alineatul (1) litera (a) din regulamentul menționat că certificatele respective nu pot fi eliberate dacă elementele care trebuie certificate fac obiectul unei contestații.

- 51 În aceste împrejurări, a căror verificare va reveni instanței de trimitere, rezultă că notarii spanioli exercită o activitate economică în sensul articolului 1 alineatul (1) litera (c) din Directiva 2001/23.

Cu privire la existența unui „transfer” în sensul Directivei 2001/23

- 52 Trebuie amintit de la bun început că Directiva 2001/23 urmărește să asigure continuitatea raporturilor de muncă existente în cadrul unei entități economice, independent de o schimbare a proprietarului. Criteriul decisiv pentru stabilirea existenței unui „transfer”, în sensul acestei directive, este dacă entitatea în discuție își păstrează identitatea, ceea ce rezultă în special din continuarea efectivă a exploatării sau din preluarea acesteia (a se vedea în acest sens Hotărârea din 16 februarie 2023, Strong Charon, C-675/21, EU:C:2023:108, punctele 37 și 38, precum și jurisprudența citată).
- 53 În speță, după ce a fost numit de stat notar titular al biroului notarial din circumscripția geografică dată, al cărui titular fusese DV, BA a angajat o parte din efective, a preluat materialul și spațiile și a devenit depozitarul registrelor acestui birou.
- 54 Conform articolului 1 din Legea organică privind activitatea notarială, notarul este funcționarul public autorizat să autentifice, în conformitate cu legea, contracte și alte acte extrajudiciare, în timp ce biroul notarial al cărui titular este constituie, potrivit articolului 69 din Regulamentul privind activitatea notarială, o „instituție publică”, care este definită ca fiind „ansamblul mijloacelor umane și materiale organizate pentru îndeplinirea scopului [funcției publice notariale]”.
- 55 În această privință, trebuie constatat, în primul rând, că faptul că un notar devine titularul unui birou notarial ca urmare a numirii sale de către stat, iar nu în temeiul unui contract încheiat cu titularul său anterior nu poate exclude în sine existența unui transfer în sensul Directivei 2001/23.
- 56 Astfel, lipsa unui raport convențional între cedent și cesionar, deși poate constitui un indiciu că nu a avut loc niciun transfer în sensul Directivei 2001/23, nu poate avea o importanță determinantă în această privință (a se vedea în acest sens Hotărârea din 16 februarie 2023, Strong Charon, C-675/21, EU:C:2023:108, punctul 39 și jurisprudența citată).
- 57 Domeniul de aplicare al acestei directive se extinde la toate ipotezele de schimbare, în cadrul unor raporturi contractuale, a persoanei fizice sau juridice responsabile de exploatarea întreprinderii, care asumă obligațiile de angajator față de angajații întreprinderii. Astfel, pentru ca directiva menționată să se aplice, nu este necesar să existe raporturi contractuale directe între cedent și cesionar, cesiunea putând fi efectuată prin intermediul unui terț (a se vedea în acest sens Hotărârea din 16 februarie 2023, Strong Charon, C-675/21, EU:C:2023:108, punctul 40 și jurisprudența citată).
- 58 Prin urmare, faptul că transferul rezultă din decizii unilaterale ale autorităților publice, iar nu dintr-un concurs de voințe nu exclude aplicarea Directivei 2001/23 (a se vedea în acest sens Hotărârea din 16 februarie 2023, Strong Charon, C-675/21, EU:C:2023:108, punctul 41 și jurisprudența citată).

- 59 În al doilea rând, faptul că numai notarul este abilitat să exercite funcția publică notarială nu are incidență asupra aplicabilității acestei directive.
- 60 Astfel, transferul, în sensul Directivei 2001/23, trebuie să privească o entitate economică organizată în mod stabil, a cărei activitate nu se limitează la executarea unei lucrări determinate. Constituie o asemenea entitate orice ansamblu organizat de persoane și de elemente ce permite exercitarea unei activități economice, care urmărește un obiectiv propriu și care este suficient de structurat și de autonom (Hotărârea din 6 martie 2014, *Amatori și alții*, C-458/12, EU:C:2014:124, punctul 31, precum și jurisprudența citată).
- 61 Or, după cum s-a arătat la punctul 54 din prezenta hotărâre, potrivit articolului 69 din Regulamentul privind activitatea notarială, biroul notarial constituie o „instituție publică”, care este definită ca fiind ansamblul de mijloace umane și materiale „organizate” pentru îndeplinirea scopului funcției publice notariale. În plus, Comisia a arătat în ședință, fără a fi contrazisă cu privire la acest aspect de celelalte persoane interesate, însă sub rezerva verificării de către instanța de trimitere, că din articolul 14 din II Convenio Colectivo estatal de Notarios y Personal Empleado (A doua convenție colectivă națională a notarilor și a personalului salariat al notariatelor) din 24 iulie 2017 (BOE nr. 241 din 6 octombrie 2017, p. 97369) reiese că, deși funcționează sub controlul notarului, biroul notarial îndeplinește, prin intermediul salariaților săi, atribuții precum cele referitoare la organizarea biroului, redactarea documentelor și comunicarea cu clienții, în special în ceea ce privește consultațiile juridice, care fac din acesta o organizație autonomă.
- 62 În speță, deși un birou notarial spaniol acționează în mod necesar sub controlul notarului, numirea de către stat a noului său titular determină transferul aceleiași funcții publice notariale, legată în special de circumscripția geografică dată, pe care o exercita titularul său anterior. Trebuie să se considere că o asemenea schimbare a persoanei titularului unui birou notarial constituie o schimbare a angajatorului, împrejurare în care Directiva 2001/23 urmărește, potrivit considerentului (3) al acesteia, să protejeze lucrătorii.
- 63 În al treilea rând, schimbarea titularului unui birou notarial nu determină în mod necesar schimbarea identității acestui birou.
- 64 Pentru a stabili dacă cerința privind menținerea identității întreprinderii este îndeplinită, trebuie să se ia în considerare toate împrejurările de fapt ce caracterizează operațiunea în cauză, printre care figurează în special tipul de întreprindere sau de unitate în discuție, aspectul dacă sunt sau nu transferate elemente corporale precum clădiri și bunuri mobile, valoarea elementelor necorporale la momentul transferului, aspectul dacă esențialul personalului a fost sau nu preluat de noul angajator, dacă a fost sau nu transferată clientela, precum și gradul de similitudine între activitățile exercitate înainte și după transfer și durata unei eventuale suspendări a acestor activități. Aceste elemente nu constituie însă decât aspecte parțiale ale evaluării globale care se impune și, prin urmare, nu pot fi apreciate izolat (Hotărârea din 16 februarie 2023, *Strong Charon*, C-675/21, EU:C:2023:108, punctul 49 și jurisprudența citată).
- 65 Rezultă că importanța respectivă care trebuie acordată diferitelor criterii privind existența unui „transfer” în sensul Directivei 2001/23 variază în mod necesar în funcție de activitatea desfășurată sau de metodele de producție ori de exploatare utilizate în entitatea economică, în unitatea sau în partea de unitate în cauză (a se vedea în acest sens Hotărârea din 16 februarie 2023, *Strong Charon*, C-675/21, EU:C:2023:108, punctul 50 și jurisprudența citată).

- 66 Curtea a arătat că o entitate economică poate funcționa, în anumite sectoare, fără a dispune de elemente de activ corporale sau necorporale semnificative, astfel încât menținerea identității unei asemenea entități după efectuarea operațiunii căreia îi este supusă nu poate, prin definiție, să depindă de cesiunea unor astfel de elemente (Hotărârea din 16 februarie 2023, Strong Charon, C-675/21, EU:C:2023:108, punctul 51 și jurisprudența citată).
- 67 Într-un sector în care activitatea se bazează în principal pe forța de muncă, situație care se regăsește în special atunci când o activitate nu necesită folosirea unor elemente materiale specifice, identitatea unei entități economice nu poate fi menținută după efectuarea operațiunii în cauză dacă esențialul personalului acestei entități, în ceea ce privește numărul și competența, nu este preluat de cesionarul prezumat (a se vedea în acest sens Hotărârea din 16 februarie 2023, Strong Charon, C-675/21, EU:C:2023:108, punctele 52 și 53, precum și jurisprudența citată).
- 68 Această analiză implică, prin urmare, existența unei serii de constatări de ordin factual, această problemă trebuind să fie apreciată *in concreto* de instanța națională în lumina criteriilor stabilite de Curte, precum și a obiectivelor urmărite de Directiva 2001/23, cum ar fi cel al protecției lucrătorilor în cazul schimbării angajatorului pentru a asigura menținerea drepturilor lor, enunțat în considerentul (3) al directivei menționate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 16 februarie 2023, Strong Charon, C-675/21, EU:C:2023:108, punctul 55 și jurisprudența citată).
- 69 În această privință, din cuprinsul punctului 54 din prezenta hotărâre reiese că, în conformitate cu legislația spaniolă, personalul și instalațiile biroului notarial constituie o „instituție publică”, care este definită ca reprezentând ansamblul mijloacelor umane și materiale organizate pentru îndeplinirea scopului funcției publice notariale.
- 70 Activitatea unui asemenea birou notarial se bazează în principal pe forța de muncă a acestui birou, astfel încât acesta își poate menține identitatea după transferul său dacă o parte esențială a personalului, în ceea ce privește numărul și competența, este preluată de noul său titular, permițându-i acestuia din urmă să continue activitățile biroului notarial.
- 71 În ipoteza în care un notar numit titular al unui birou notarial ar fi preluat o parte esențială a personalului angajat de predecesorul său și ar fi continuat să îi încredințeze sarcini precum cele menționate la punctul 61 din prezenta hotărâre, trebuie arătat că faptul că a devenit titularul unui birou notarial, în special dintr-o anumită circumscripție geografică, că a preluat mijloacele materiale, precum și spațiile acestui birou și că a devenit depozitarul registrelor arată că biroul respectiv și-a menținut identitatea.
- 72 Din ansamblul considerațiilor care precedă reiese că articolul 1 alineatul (1) din Directiva 2001/23 trebuie interpretat în sensul că această directivă este aplicabilă unei situații în care un notar, funcționar public și angajator cu titlu privat al lucrătorilor repartizați la biroul său notarial, îi succedă titularului precedent al unui asemenea birou, preia registrele sale, precum și o parte esențială a personalului care era angajat de acesta din urmă și continuă să exercite aceeași activitate în aceleași spații cu aceleași mijloace materiale, cu condiția ca identitatea acestui birou să fie menținută, aspect care trebuie stabilit de instanța de trimitere luând în considerare ansamblul împrejurărilor relevante.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 73 Întrucât, în privința părților din litigiul principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a patra) declară:

Articolul 1 alineatul (1) din Directiva 2001/23/CE a Consiliului din 12 martie 2001 privind apropierea legislației statelor membre referitoare la menținerea drepturilor lucrătorilor în cazul transferului de întreprinderi, unități sau părți de întreprinderi sau unități trebuie interpretat în sensul că această directivă este aplicabilă unei situații în care un notar, funcționar public și angajator cu titlu privat al lucrătorilor repartizați la biroul său notarial, îi succede titularului precedent al unui asemenea birou, preia registrele sale, precum și o parte esențială a personalului care era angajat de acesta din urmă și continuă să exercite aceeași activitate în aceleași spații cu aceleași mijloace materiale, cu condiția ca identitatea acestui birou să fie menținută, aspect care trebuie stabilit de instanța de trimitere luând în considerare ansamblul împrejurărilor relevante.

Semnături